

MEMORIJALNI KOMPLEKS ŠUŠNJARI

Memorijalni kompleks nalazi se na udaljenosti 1 km od Sanskog Mosta, na južnim padinama uzvišenja koje se zove Šušnjar, a u blizini starog pravoslavnog, katoličkog i jevrejskog groblja

Pošto su ustaše 6. maja zabranile proslavu vjerskog praznika (Đurđevdan), došlo je do pobune srpskog stanovništva u selu Kijevu i ostalim naseljima oko Sanskog Mosta. Da bi ugušili pobunu, Nijemci su iz Prijedora prema ovoj teritoriji uputili jedinicu, koja je otvorila vatru iz dva topa u selu Čaplje. Zarobljeno je 27 pripadnika srpske nacionalnosti, koji su dovedeni u Sanski Most i strijeljani kod Mašinskog mosta. Tijela su povješana u gradskom parku i nakon tri dana su odvezena preko puta postojećeg pravoslavnog groblja na Šušnjaru, gdje su i sahranjena. Borba pobunjenih sanskih seljaka vođena od 6. do 8. maja 1941. godine protiv ustaša i njemačkih jedinica, bila je prva borba u okupiranoj Jugoslaviji. [2]

U augustu mjesecu 1941. godine, na pravoslavni praznik Ilindan, na Šušnjaru su Nijemci ponovo strijeljali Srbe, čiji broj nije nikada precizno utvrđen. U Sanskom Mostu su još prije ovog događaja svi Jevreji deportirani u koncentracijski logor Jasenovac gdje su i pobijeni. Sedamdesetih godina podignut je spomenik. Akademski vajar Petar Krstić iz Sarajeva, autor je kompleksa sa formom izgrađenom od aluminija. Glavni projekat za izradu kompleksa izrađen je 1970. godine u Sarajevu od strane ŽTP – Biro za studije i projektovanje. Kompleks je nazvan - spomenik žrtvama fašističkog terora i borcima NOR-a (narodnooslobodilačkog rata) grada Sanskog Mosta i okoline.

Poslije izgradnje kompleksa, svake godine, na dan 2. augusta održavana je kulturna manifestacija.

Za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini, na Memorijalnom kompleksu izvršene su mnoge izmjene. Izgrađen je veliki betonski krst u podnožju grobnica, uz obrazloženje da žrtve koje su sahranjene u spomenkompleksu nisu bili ateisti nego vjernici. Nakon toga su uklonjene ploče sa imenima poginulih partizana - Bošnjaka iz Sanskog Mosta, približno 20-30 pločica, a ostavljena su imena samo poginulih Srba i Jevreja. Istovremeno je uklonjena i spomen-ploča sa ulaza u kompleks i postavljeni novi simboli – poput betonskog krsta postavljenog u podnožje grobnih humki.

Memorijalni kompleks Šušnjar sastoji se od ulaznog dijela, spomen-parka sa humkama i stazama i uzdignutog centralnog prostora sa obeliskom. Cijeli prostor je ograđen i na rubnim krajevima kompleksa je posađeno drveće.

Kod ulaza je i betonski kubus dimenzija 1,50 x 1,50 m, obložen pločama od crnog granita debljine 4 cm, na kome su se sa gornje strane nalazili podaci o spomen-obilježju kao i podaci o antifašističkoj borbi stanovništva općine Sanski Most. Spomen-park se sastoji od humki – grobnica u vidu zatravnjenih brežuljaka visine oko 1,5 m i staza sa obostrano poredanim betonskim pločama na kojima su postavljene aluminijske pločice sa imenima žrtava i poginulih boraca NOR-a.

Centralni element spomen-kompleksa predstavlja obelisk čija je nosiva konstrukcija izrađena od čeličnih nosača, dok je obloga urađena od tankih aluminijevskih ploča. Visina obeliska je 15 m, nepravilnih oblika, i simbolizira život kao i stradanje naroda ovih prostora.

